

Η θέση του ΟΕΕ για την ανάγκη ανασυγκρότησης των πληγεισών περιοχών και τη λήψη μέτρων πρόληψης των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής

Κατά την τελευταία τριετία η παγκόσμια οικονομία έχει έρθει αντιμέτωπη με πληθώρα προκλήσεων, όπως η πανδημική κρίση, η ενεργειακή κρίση, οι πληθωριστικές διαταραχές και οι γεωπολιτικές εντάσεις, ενώ η κλιματική αλλαγή αποτελεί απειλή που επηρεάζει όλο και περισσότερες περιοχές.

Ειδικότερα στη χώρα μας, τα σημάδια της κλιματικής αλλαγής είναι εμφανή, με ακραία καιρικά φαινόμενα (πλημμύρες, ξηρασίες, πυρκαγιές και πολύ υψηλές θερμοκρασίες) να κάνουν την εμφάνισή τους όλο και συχνότερα, με σημαντικές συνέπειες-προεκτάσεις στην οικονομία και την κοινωνία. Οι συχνές εναλλαγές του κλίματος έχουν ως αποτέλεσμα την αποσταθεροποίηση της οικονομίας και εάν δεν ληφθούν σύντομα οι κατάλληλες αποφάσεις, το συνολικό κόστος για την ελληνική οικονομία θα είναι δυσβάσταχτο¹.

Η χώρα πλήττεται ήδη από ακραία καιρικά φαινόμενα, τα οποία αναμένεται να ενταθούν στο μέλλον. Χαρακτηριστικά, τον προηγούμενο Ιούλιο βιώσαμε μια πρωτοφανή κατάσταση, με παρατεταμένους καύσωνες και μεγάλες πυρκαγιές, που έκαναν εμφανή τα σημάδια τους στις κατά τόπους οικονομίες και δη στον τουρισμό (Ρόδος). Επίσης, η καταστροφική πυρκαγιά στον Έβρο (δάσος της Δαδιάς), με σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις για τη Βόρεια Ελλάδα, μεγεθύνει τον προβληματισμό για την επόμενη μέρα και τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

Γι' αυτό χρειάζεται επαγρύπνηση και άμεσες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των φαινομένων, ώστε να περιορισθούν οι επιπτώσεις. Ιδιαίτερα, σε μια χώρα σαν την Ελλάδα, όπου ακόμα και σήμερα ο τουρισμός, παραμένει η ατμομηχανή της οικονομίας, αποτελεί πρόκληση η κλιματική αλλαγή, αφού φαίνεται να υπάρχει άμεση συνάρτηση των καιρικών συνθηκών με την τουριστική ζήτηση, εξαρτώμενη βέβαια και από άλλους παράγοντες.

Πρόσφατα η κακοκαιρία "Daniel", που έπληξε κυρίως τη Θεσσαλία και τμήμα της Στερεάς Ελλάδας, προκάλεσε τεράστιες καταστροφές, με σημαντικές επιπτώσεις σε πολλούς κλάδους της οικονομίας. Το άμεσο δημοσιονομικό κόστος, τόσο για την αποζημίωση των πληγέντων, νοικοκυριών και επιχειρήσεων, από τις πλημμύρες όσο και για την αποκατάσταση των

¹ Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (2011), εκτιμάται ότι έως το 2100, το ΑΕΠ της χώρας μπορεί να υποστεί μια ετήσια μείωση έως και 6% εάν δε ληφθούν μέτρα μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, το οποίο μεταφράζεται σε σωρευτικό κόστος 701 δισ. ευρώ, ενώ δύναται να περιορισθεί αν ληφθούν εγκαίρως μέτρα προσαρμογής.

υποδομών και της αγροτικής παραγωγής, δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ασφάλεια, όμως αναμένεται να ξεπεράσει αισθητά τα 2 δισ. ευρώ. Οι επιπτώσεις διαχέονται σε πολλούς τομείς της οικονομίας, από τις υποδομές, τις καλλιέργειες, τον τουρισμό, τη βιομηχανία και το εμπόριο.

Η Πολιτεία τα τελευταία χρόνια έχει έρθει αντιμέτωπη με πληθώρα τέτοιων φαινομένων, και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις έχει ξοδέψει ποσά άνω των 2 δισ. ευρώ (2020-2022) για την αποκατάσταση των ζημιών. Όμως, φαίνεται ότι δεν επαρκούν.

Η παγκόσμια κοινότητα, υποεκτίμησε τις προειδοποιήσεις της φύσης αλλά και τις εκθέσεις των επιστημόνων. Το διαπιστώσαμε με τις φωτιές στον Καναδά, τις πλημμύρες στην Ευρώπη, τις τεράστιες καταστροφές στην Ινδία και σε πολλές ακόμα περιοχές του πλανήτη, όπου τα μέτρα πρόληψης και οι υποδομές, αποδείχθηκαν ανεπαρκή και ξεπερασμένα. Η κλιματική αλλαγή είναι πλέον η νέα πραγματικότητα και κανείς δεν μπορεί, τουλάχιστον από τώρα και στο εξής, να την επικαλείται ως άλλοθι για τις όποιες ανεπάρκειες.

Οι προκλήσεις που δημιουργούνται από τις φυσικές καταστροφές απαιτούν καταρτισμένο σχέδιο και συντονισμένες προσπάθειες, με ξεκάθαρες αρμοδιότητες σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, περιφερειακά, εθνικά και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Πολιτεία οφείλει επίσης να προετοιμάσει την κοινωνία για το σημαντικό κόστος, όχι μόνο οικονομικό, της επένδυσης στην πρόληψη και να δρομολογήσει άμεσα διαδικασίες παραγωγής ποιοτικώς καλύτερων τεχνικών έργων που θα αντέχουν στην νέα κανονικότητα των καιρικών φαινομένων.

Οφείλει επίσης να σταθεί αρωγός στην ανασυγκρότηση των περιοχών, προσφέροντας άμεση οικονομική βοήθεια στους πληγέντες και ταυτόχρονα αποκατάσταση των υποδομών χωρίς καθυστερήσεις.

Στην αποφυγή του δημοσιονομικού εκτροχιασμού, από το κόστος των παρεμβάσεων για την αποκατάσταση των καταστροφών και τη δημιουργία νέων ανθεκτικών υποδομών, η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να συνδράμει. Ήδη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημέρωσε ότι δύναται να διαθέσει πόρους που φθάνουν μέχρι τα 2,25 δισ. ευρώ για την αποκατάσταση των ζημιών. Αυτή η εκταμίευση των πόρων θα πραγματοποιηθεί με ανακατεύθυνση των πόρων από το ΕΣΠΑ, από αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης «Ελλάδας 2.0», καθώς από το Ταμείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης της Ε.Ε.. Όμως, επιβάλλεται η δέσμευση για περαιτέρω βοήθεια, καθώς το δημοσιονομικό κόστος αναμένεται να είναι μεγαλύτερο.

Η Πολιτεία, επιβάλλεται να κινηθεί προς αυτήν την κατεύθυνση και να διεκδικήσει τη μέγιστη δυνατή απορρόφηση κοινοτικών κονδυλίων για την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών. Όμως, οφείλει και με ίδια μέσα να

προστατεύσει τους πολίτες της και να συνδράμει στην άμεση ανακούφιση των πληγέντων. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο θα πρέπει να επέμβει άμεσα και να παρέχει αρωγή σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Επίσης, είναι αρμόδια να επιτευχθεί η επαναλειτουργία των βασικών υποδομών (ρεύμα, νερό, οδικό δίκτυο). Τέλος, θα πρέπει να καταπολεμήσει έγκαιρα φαινόμενα αισχροκέρδειας στις πληγείσες περιοχές, όπως έπραξε με το εμφιαλωμένο νερό στη Θεσσαλία, και να παρεμβαίνει άμεσα, ειδικότερα στα είδη πρώτης ανάγκης και στη στέγαση.

Αναμφίβολα, η καταστροφική κακοκαιρία "Daniel" αναμένεται να οδηγήσει σε προσωρινές ελλείψεις και ανατιμήσεις προϊόντων, τόσο εξαιτίας των προβλημάτων στον οδικό άξονα όσο και των επιπτώσεων των πλημμυρών στο θεσσαλικό κάμφο, κυρίως στα λαχανικά, σε κρέατα και γαλακτοκομικά. Η ταχεία απορρόφηση των ανατιμήσεων αποτελεί ένα πρώτο στοιχείο για την Πολιτεία.

Επιπλέον, για την αντιμετώπιση των φαινομένων και τη θωράκιση των περιοχών, χρειάζεται εκσυγχρονισμός των ήδη υπάρχουσών υποδομών και επενδύσεις σε ανθεκτικότερες λύσεις. Σημαντικό ρόλο δύναται να διαδραματίσουν οι καινοτόμες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, με στόχο να βελτιώσουν την παραγωγική διαδικασία αλλά και να προφυλάξουν μέσω της έγκαιρης ενημέρωσης.

Συνοψίζοντας, η κλιματική αλλαγή επιδεινώνει την ένταση των καιρικών φαινομένων και για αυτό επιβάλλεται η κατανόηση του φαινομένου και η επαγρύπνηση της Πολιτείας για τη διαμόρφωση αποτελεσματικής πολιτικής προστασίας, που επενδύει κυρίως στην πρόληψη. Η χάραξη κατάλληλης στρατηγικής, με βάση τις νέες κλιματολογικές συνθήκες, γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική, ενώ δεν υπάρχει κανένα περιθώριο καθυστέρησης, αφού η κλιματική αλλαγή είναι ήδη εδώ.